

Het Natuureiland IJburg Harry Fabritius en Els Corporaal

Sinds 2010 bestaat er een smal eilandje in het IJmeer tussen IJburg en het vuurtoreneiland bij Polder IJdoorn. Het eiland maakte voorheen deel uit van de strekdam vanaf de Zeeburgertunnel. Deze dam is in 2009 doorgegraven, zodat de basis voor een nieuw te vormen eiland werd gelegd. Het idee van een natuureiland is afkomstig van toenmalig stadsecoloog van de gemeente Amsterdam, Martin Melchers, zie zijn publicatie 'van Eiburg tot IJburg' (2012).

Nest van de Brandgans

In de winter van 2011-2012 werd het nieuwe eiland op de basis van de oude dam aangelegd. Het eiland heeft een lengte van ca. 800 meter en een breedte van 50 meter. De oostpunt ligt ca. 500 meter ten zuiden van het vuurtoreneiland. Natuur kon zich spontaan ontwikkelen op de zandvlakte die na de opspuiting was gevormd. In de oude situatie was er een smalle zandplaat met aan de noordzijde een mooie lagune tot de met struweel en bomen begroeide strekdam. Een eerste terreinbezoek vond plaats op 10 juni 2011, met een roeiboot vanaf het vuurtoreneiland. Er werden alleen groepjes meeuwen op de zandplaat aangetroffen, waaronder Grote Mantelmeeuw, Kleine Mantelmeeuw en Zilvermeeuw. Er werd nog nauwelijks gebroed, behalve door een paar Scholeksters en in het struweel ook Winterkoning, Zwartkop, Rietgors, Rietzanger en Kleine Karekiet. In de lagune lag een flinke groep van 24 Krooneenden te rusten, een vrij bijzondere eendensoort, die foerageert op onderwatervegetaties met vooral kranswieren, draadwieren, drijvende waterplanten en daarop levende waterdierijtjes.

Ontwikkeling

In 2012 ziet het Natuureiland er geheel anders uit met een steenbestorting aan de zuidzijde en een ondiepe lagune tussen de stenen en de zandplaat. De ontwikkeling van het eiland kan beginnen. Vrij snel raakt de plaat dun begroeid met pioniers als Akkerdistel, Bezemkruiskruid en Canadese Fijnstraal. De broedvogels hebben zich inmiddels gevestigd, Kleine Mantelmeeuw 4 paar, Zilvermeeuw 2 paar, Scholekster 2 paar, Kleine Plevier 1 paar en Bontbekplevier 1 paar. In de struwelen broeden een aantal soorten eenden en ganzen en de Witte Kwikstaart. Op de schaarse begroeiing wordt ook de zeer zeldzame Strandplevier waargenomen. Het is onbekend of die er heeft gebroed.

De Lagune

In 2013 heeft de vegetatie zich weer verder ontwikkeld. Het aantal broedvogelsoorten is nauwelijks toegenomen. Geen Bontbekplevier dit jaar, wel 1 Strandplevier met een territorium, 7 nesten van de Kleine Mantelmeeuw, 2 van de Zilvermeeuw en 2 van de Scholekster. Ook zitten er Konijnen, zoals te zien is aan de hopen aan de noordzijde onder het struweel.

In 2014 is er een doorbraak van broedvogels. Een eerste indruk wordt verkregen door van west naar oost vlak langs het eiland te varen. De Kleine Mantelmeeuw heeft inmiddels een kolonie gevormd met 40 paar samen met 6 paar Zilvermeeuw, verder 1 paar Bontbekplevier, 1 paar Kleine Plevier, 4 paar Scholekster en zelfs 3 paar Kievit, 3 paar Brandgans, 4 paar Bergeend, 4 paar Wilde Eend, 2 paar Krakeend en 4 paar Witte Kwikstaart. Ook ontbreekt het niet aan Konijnen, die huppelen rustig aan de

De meeuwenkolonie gezien door de telescoop

rand van de struwelen, zij hebben voldoende te eten. De vegetatie heeft zich dit jaar weer verder ontwikkeld. De bedekking van de vegetatie is toegenomen tot gemiddeld 30 %, dus er zijn veel open plekken en goede nestplekken. Aan dagvlinders zijn alleen Atalanta, Distelvlinder, Dagpauwoog en Kleine Koolwitje waargenomen. Andere insektensoorten zijn Aardhommel, wilde bijtjes en Honingbij. Wat betreft nachtvlinders in 2013 vinden we enorme aantallen rupsen van de Grote beervlinder.

In 2015 werden drie bezoeken gebracht met als re-

sultaat het signaleren van een flinke broedkolonie van de grote meeuwen, o.a. 220 paar Kleine Mantelmeeuw, 20 paar Zilvermeeuw, Kluut 2, Scholekster 8, Kievit 3, Bontbekplevier 2, Kleine Plevier 1, Brandgans 12, Grauwe Gans 4, Nijlgans 4, Wilde Eend 4, Krakeend 2 en Witte Kwikstaart 4 paar. Overige soorten, die er niet broedden, waren o.a. Blauwe Reiger, Grote Zilverreiger, Aalscholver, Brilduiker, Oeverloper, Temmincks Strandloper, Visdief, Kokmeeuw, Oeverwaluw, Huiswaluw, Boerenwaluw, Spreeuw en Zwarte Kraai. Op het open water Futen met jongen. Het totale aantal soorten over de jaren 2012- 2015 bedraagt 36. Hiervan zijn 22 soorten broedvogels. De vegetatiestructuur is in vergelijking met 2014 weer veranderd met een gemiddelde bedekking van 45 %, tot lokaal wel 60 %. Nesten zijn daardoor moeilijker te ontdekken.

Tijdens het 2e bezoek, omstreeks half juni, waren er al veel jongen van de meeuwen, van klein tot vrij groot en ook nog nesten met eieren. De Scholeksters en Kluten hadden jongen. De ganzen zwommen met hun kroost naar de lagune en naar het open water. Begin juli was het een drukte van belang in de meeuwenkolonie, de jongen konden zich uitstekend verbergen in de wat hogere vegetatie.

Het derde bezoek was op 10 juli 2015. De vegetatie was prachtig, met vooral hoog opgeschoten Bezemkruid en tal van kleinere planten als Zandhoornbloem, Liggende Vetmuur, Gewone Reigersbek, Bleekgele Droogbloem en Ruige Zegge. Aan de rand van de struwelen ook Grote Kaardebol, Grote Klis en een wirwar van bramen. De ca. 250 Kleine Mantelmeeuwen en 12 Zilvermeeuwen waren zeer luide en er waren veel jongen van klein tot groot; een flinke groep Grauwe Ganzen, ca 140 met grote jongen, liep te foerageren op het westelijke deel van het natuureiland.

Op het open water zwom een groep Meerkoeten, 1 paar Kuifeend met jongen en 2 paar Futen. In 2016 heeft 1 terreinbezoek plaatsgevonden rond begin juni; er zijn ca. 200 paar Kleine Mantelmeeuwen (80 nesten gevonden, meest met jongen rondom), verder geen Zilvermeeuwen, wel minimaal 6 paar Brandgans, 2 paar Nijlgans, 3 paar Kleine Plevier, 6 paar Witte Kwikstaart en 3 paar Scholekster. Aan dagvlinders Atalanta en Distelvlinder. En tenslotte verscheidene Konijnen en diverse hollen.

Een konijnenhol op het Natuureiland IJburg

Conclusie

Sinds de aanleg van het Natuureiland in 2012 is het aantal broedvogels flink toegenomen, zowel qua aantal soorten als aantal territoria. Vooral de grote meeuwen als Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw hebben zich er goed gevestigd. Er zal een zekere stabilisatie van de aantallen optreden. Evenzo zal de vegetatie zich verder ontwikkelen. Om te verhinderen dat er boomgroei tot ontwikkeling komt zal er een bepaalde beheervorm moeten plaatsvinden. Dat is vastgelegd in een beheerplan voor de komende jaren.

Meneer Walters Roely Bos

Jacob Walters, Meneer Walters voor de jongens die hem, in lange jas en met fiets, tegenkwamen op de toenmalige spuitvelden van Amsterdam-West in aanbouw, was in zijn vrije tijd een veelzijdige natuurvorser en ornitholoog. Bij zijn dood in 2009 liet hij een grote hoeveelheid onderzoeksgegevens na aan een van die jongens van de spuitvelden, Martin Melchers. Martin Melchers, zelf in zijn vrije tijd natuuronderzoeker in en de eerste stadsecoloog van Amsterdam, wat leidde tot boeken als 'Sijsjes en Drijfsijsjes' en films als 'Amsterdam Wildlife', heeft van die vele dozen erfgoed een boek gemaakt: Meneer Walters.

'Meneer Walters' wordt in eigen beheer uitgegeven. Het boek, met harde kaft, is ruim 500 pagina's dik en komt rond eind oktober 2016 uit. De oplage bedraagt 250 genummerde exemplaren, die al bij voorintekening besteld kunnen worden door het sturen van een e-mail aan Martin Melchers, martmelchers@gmail.com, met vermelding van 'Voorintekening boek Walters'. Het boek gaat 49,50 euro kosten.

De boeken worden in volgorde van bestelling gereserveerd.

In oktober/november zal de boekpresentatie plaatsvinden. De besteller wordt op de hoogte gebracht van de precieze datum en lokatie en kan bij die gelegenheid het boek in ontvangst nemen. Eventueel kunt u het boek bij de schrijver ophalen. Op de website van de vogelwerkgroep, www.vogelsamsterdam.nl, staan onder het bericht 'Meneer Walters' twee linken waaronder een proef van het boek en een In Memoriam kan worden gevonden.

18

19